

Luonnos kansallisesta kaupunkistrategiasta

KJK 7.8.2020

Seutuhallitus 26.8.2020

<https://www.otakantaa.fi/fi/hankkeet/480/osallistuminen/880/kysely/>

Kansallisen kaupunkistrategian tavoitteet

- Luodaan valtion ja kaupunkien yhteinen näkemys siitä, mitä kaupungeissa tapahtuu ja pitäisi tapahtua vuoteen 2030 mennessä.
- Tarkennetaan kansallista kaupunkipolitiikkaa.
- Vastataan kaupungistumisen mahdollisuuksiin ja haasteisiin YK:n kaupunkikehitysohjelman tavoitteet huomoiden.

Kansallisen kaupunkistrategian visio

1) KESTÄVÄN MUUTOKSEN TEKIJÄT

- Kaupungit ja valtio yhdessä toimien ovat ilmastoviisaan kestävä kehityksen edelläkävijöitä meillä ja maailmalla.

2) VOIMANLÄHTEET

- Kaupungit ja valtio yhdessä ovat koko maan hyvinvoinnin, osaamisen ja uuden kasvun voimälähteitä muuttuvassa maailmassa ja kriisien jälkeisessä jälleenrakennuksessa.

3) KUMPPANUUDEN SUUNTAAJAT

- Kaupungit ja valtio yhdessä tunnistavat kaupunkien erilaiset roolit ja haasteet sekä vahvistavat kumppanuutta.

Kansallisen kaupunkistrategian missio

- Kaupunkistrategia luo valtion ja kaupunkien yhteisen tahtotilan ja osoittaa suunnan kumppanuudessa tapahtuvalle käytännön tekemiselle. Strategia tuo yhteen eri politiikan alat, poistaa raja-aidat ja ottaa aidosti huomioon kaupunkien erilaisuuden. Kaupunkien kasvava merkitys haasteiden ratkaisijoina tukee YK:n kaupunkikehitystavoitteiden saavuttamista ja Suomen kansallista etua.

Kansallisen kaupunkistrategian toimintatapa

- Kumppanuus on vahvistuva toimintatapa kaupunkien ja valtion välillä, mikä läpileikkaa yhteiset prosessit suunnittelusta toimeenpanoon. Kaupunkikentän yhteisen tilannekuvan ylläpito mahdollistaa oikea-aikaisen reagoinnin ja tarvittavat toimenpiteet. Toimiva kumppanuus hyödyttää sekä valtiota että kaupungeja, kun ideat ja kehittämisen suunta syntyvät yhteisymmärryksessä.
- Vastuunjaon lisääntyminen vähentää päällekkäistä työtä ja lisää julkisen hallinnon tuottavuutta. Kumppanuus on myös lisääntyvää vuorovaikutusta arjessa. Osallistuva kumppanuudessa toimiminen on lisääntynyt kaupunkien ja valtion välillä, mutta sitä on edelleen tarpeen syventää ja laajentaa uusiin sisältöihin.

Kansallisen kaupunkistrategian painopisteet

1. Elinvoimainen kaupunki

1. Kaupungeissa konkretisoituu yrityselämän, tutkimustoiminnan sekä julkisen sektorin liitto. Kaupungit toimivat luontevasti osaamisen ja innovaatiotoiminnan sekä yritystoiminnan kehittämisen alustoina. Kriisitilanteen jälkeisessä maailmassa hyödynnämme saavutettua uutta kilpailuetua, jota syntyy esim. Suomen kehittyneestä digitalisaatiosta ja suomalaisten valmistamisverkostojen korostumisesta. Kestävän kasvun luomisessa apuna on kestävään elvytykseen tehtävät satsaukset, kuten Green Deal Euroopassa.
2. Kaupungit ja valtio yhdessä luovat maailmanluokan osaamiskeskittymät ja innovaatioympäristöt, jotka ankkuroivat yrityksiä Suomeen ja houkuttelevat myös kansainvälisiä osaajia ja investointeja. Työnteon paikkariippumattomuus edesauttaa työvoiman liikkuvuutta sektoreiden välillä. Osaamisen tason nostaminen sekä korkeakoulutasoinen tutkimus mahdollistavat Suomen ja kaupunkien kilpailukyvyyn.
3. Julkisten resurssien niukkeneminen ja yhtäaikainen paine digitaalisten välineiden hyödyntämiseen ajavat kohti suuria rakenteellisia palveluinnovaatiota. Kaupunkien ja valtion lähentynyt yhteistoimintasuhde ja tiivis kumppanuus tarvitaan palvelujen yhteistuotannossa. Uudistamme palveluiden tuotantotavan ja -rakenteen ottamalla asiakkaat mukaan suunnitteluun eri menetelmin. Digitaalisuuden sekä tekoälyn hyödyntäminen palveluiden järjestämisessä sekä kehittämisessä avaa kustannustehokkaita mahdollisuuksia palvelutuotantoon. Luovan talouden innovaatiot ja luovan osaamisen hyödyntäminen eri toimialoilla vahvistavat uutta liiketoimintaa ja arvonlisäystä.

Kansallisen kaupunkistrategian painopisteet

2. Hyvinvointia jokaiselle

1. Kaupungit ja valtio kohtaavat yhdessä niin sosiaalisen, väestöryhmien välisen kuin eri alueiden välisen eriarvoistumisen. Tarvitsemme yhteisen tietopohjan eriarvoistumisen ennaltaehkäisyyn. Hyödynnämme terveys- ja hyvinvointitietoa ennakoinnissa ja tiedolla johtamisessa. Päätöksenteossa ja toimenpiteissä tuetaan monimuotoisuutta, yhteisöllisyyttä ja yhtenäisyyttä. Vahvistamme välittämisen kulttuuria ja toimintatapoja sekä osallisuuden uusia muotoja yhteistyössä järjestöjen kanssa. Turvaamme hyvinvointipalvelujen laadun ja vaikuttavuuden luomalla ajanmukaiset hyvinvointipalvelut osallistavasti ja ihmislähtöisesti. Ihmisten toimijuuden tukeminen vahvistaa hyvinvointiyhteiskunnan edellytyksiä.
2. Toimivat kaupunkiympäristöt ja palveluketjut tukevat kestäviä elintapoja ja mielen hyvinvointia. Varmistamme, että kaupungin eri alueet ovat viihtyisiä, toimivia, terveellisiä ja turvallisia sekä saavutettavia. Edistämme asumisen kohtuuhintaisuutta ja asumismahdollisuuksien monipuolistumista. Yhteiset toimintatavat lisäävät arjen turvallisuuden ja sosiaalisen kestävyuden kokemusta. Vastaiskuna työllisyyden ja toimeentulon heikkenemiselle tuotamme toiminta- ja työkykyä tukevia ennaltaehkäiseviä, hyvinvointia ja terveyttä sekä turvallisuutta edistäviä palveluita. Yhdistämme elinikäisen oppimisen elämänpolkuun. Tuemme kulttuurihyvinvoinnin palveluita, jotka lisäävät eri elämänvaiheissa olevien ihmisten terveyttä, hyvinvointia ja sosiaalista pääomaa.

Kansallisen kaupunkistrategian painopisteet

3. Toimivat yhteydet

1. Valtio, kaupungit ja yritykset toimivat yhdessä globaalien yhteyksien ja kilpailukykyisen tavaralogistiikan kehittämiseksi. Edistämme kuljetusten digitalisaatiota, uusien teknologioiden syntymistä ja kestäviä ratkaisuja. Kehitämme dataverkkoja, tiedon saatavuutta ja yhteentoimivuutta tiedolla johtamisen, automaation ja robotisaation vauhdittamiseksi. Hyödynnämme kevään 2020 digiloikan kokemukset ja jatkamme digitalisaation ja sen edellyttämien toiminnan muutosten edistämistä edelleen. Lisäämme julkisten palveluiden digitalisaatiota saavutettavuus ja osaaminen varmistaen ja polarisaatiota estäen.
2. Kaupungeilla on kullakin omat erityiset haasteensa saavutettavuudessa. Kaupunkiseutujen kilpailukyky ja kansainvälinen asema sekä kaupunkiseutujen asema maan sisäisessä kaupunkiverkostossa ovat sidoksissa saavutettavuuteen. Liikennejärjestelmä tulee nähdä ja sitä tulee kehittää kokonaisuutena. Tämä edellyttää yhteisen tilannekuvan ylläpitoa ja ennakoititiedon sekä vaikutusten arvioinnin yhtenäisten menetelmien kehittämistä.
3. Edistämme työssäkäyntialueiden toimivuutta ja kaupunkiseutujen saavutettavuutta. Kehitämme joukkoliikennettä ja edistämme kevyen liikenteen toimivuutta. Varmistamme, että liikkumispalvelut ja matkaketjut toimivat käyttäjälähtöisesti, ja että yhä suuremmalla osalla ihmisistä on mahdollisuus käyttää kestäviä kulkumuotoja. Ennakoimme liikkumistarpeiden muutokset yhdyskuntarakenteen kehittämisessä. Saavutamme suurimman hyödyn kun valtio ja kaupungit käyttävät oman keinovalikoimansa mahdollisuuksia yhteistyössä. Kehitämme kumppanuutta ja sopimuksellisuutta kaupunkien yhdyskunta- ja liikennehankkeiden toteutuksessa.

Kansallisen kaupunkistrategian painopisteet

4. Ilmastoviisas kaupunki

1. Suomen kunnianhimoinen hiilineutraaliustavoite 2035 vaatii yhteistä ponnistusta. Valtio tunnistaa kaupunkien merkittävän roolin ilmastotyössä ja kannustaa kestävyysmurroksen toteuttamiseen ohjaamalla toimintaa lainsäädännöllä ja kannusteilla. Maankäytön suunnittelun ja kestävän yhdyskuntarakenteen hyödyntäminen ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi vaatii vielä työtä. Hiilineutraalit luontokaupungit ovat viihtyisiä ja terveellisiä paikkoja elää.
2. Kaupungeissa on useilla osa-alueilla edetty isoin harppauksin. Suurimpina haasteina ovat siirtyminen kestäväan liikkumiseen ja energiantuotantoon. Energiantuotannon rinnalla tarkastelemme energiajärjestelmää kokonaisuutena. Uusiutuvaan energiaan siirtyminen ja siihen liittyvä kehittämistyö luo Suomelle uusia työpaikkoja ja vientimahdollisuuksia. Hyödynnäme kaupungeissa syntyvien kiertotalousratkaisujen mahdollisuudet.